

Nyt fra mark og forsøg:

NYT FRA MARK OG FORSØG

Stokløbere – Åh nej, ikke igen – Nej, vi sår ikke for tidligt

*Af forsøgschef
Jens Nyholm
Thomsen,
NBR Nordic
Beet Research*

*Af projektleder
Anne Lisbet
Hansen,
NBR Nordic
Beet Research*

Siden 1984 er den gennemsnitlige sådato rykket frem fra omkring den 19. april til nu omkring den 2. april. Og i de sidste fire år er det ikke ualmindeligt, at de første roemark er sået før den 20. marts.

Samtidigt er temperaturen i marts og april steget med henholdsvis ca. 0,8 og 2 grader Celsius ifølge vores beregninger på baggrund af gennemsnitstemperaturen for hele landet angivet i ”Oversigt over Landsforsøgene”. - Perioden er relevant, for indtil 1980 var den gældende anbefaling at så roer imellem den 10. og 20. april, og foderroer blev ofte sået senere. Den vigtigste årsag: Undgå stokløbere ved en tidligere såning.

Fra 1980 ændredes anbefalingen radikalt på baggrund af de samtidigt udførte såtidsforsøg, der klart viste et højere udbytte ved en tidligere såning, dengang ved første kornsåning. Og siden dengang har denne anbefaling været den gældende og også korrekt for at opnå et maksimalt udbytte. I 2015 har stokløbning nogle steder været en væsentlig byrde med

mange arbejdstimer. Hvis man måske tillige har 2012 i erindring, sættes vel et naturligt spørgsmålstegn ved en meget tidlig såning især kombineret med sorter, der er følsomme for lidt køligere betingelser, og derved påvirkes til at gå i stok.

I den sammenhæng har vi set lidt på stokløbning og såtidspunktet i forsøgene i perioden 2002 til 2015 samt på såtid og risiko i praksis. Vi har anvendt en enkel stokløbningsmodel udviklet ved *British Beet Research Organisation* (BBRO) og tilpasset engelske forhold. Vi har modificeret modellen og opnået en tilstrækkelig sikker sammenhæng til, at vi tør vise og konkludere på vores resultat. Modellen kan sikkert forbedres endnu mere, men det er uden for vores aktuelle sigte. Nordic Sugar Agricenter har leveret de nødvendige klimadata til vores arbejde.

Modellen forudsiger et indeks (SU = Stokløbning Units) for, hvor meget planten er påvirket til at gå i stok, det man også kalder graden af vernalisering.

Vernalisering sker, når det er køligt under frøets modning, og i foråret fra frøet bliver aktivt i jorden. Konstant temperatur imellem 4 og 8 grader virker bedst (for yderligere henvises til artikel i Sukkerroenyt august 2012).

Figur 1 og 2 viser, at når vi opnår den højeste stokløbning, så har vi også et højt SU. Figur 3 viser gennemsnittet af SU regnet fra 30. juni og bagud i årene 2002 til 2015, begge inklusive, for hvert lokal-område vi har klimadata for. Det ses, at jo tidligere vi er på året, desto højere er SU og jo større er risikoen for stokløbere. Det er et udtryk for, at risikoen for stokløbning stiger, jo tættere såtiden nærmer sig 1. marts bagfra. Det er vel i sig selv velkendt og bør ikke være en overraskelse.

Men før hvilken dato indtræffer risikoen for stokløbning, altså hvor tidligt kan man så sine roer? For at besvare dette spørgsmål, har vi set på vores data fra forsøgene. Vores bedste gæt er, at når SU overstiger omkring 23, vil der være en risiko for at få flere stokløbere, end vi måske har lyst til. Der vil så yderligere være sortsforskelle, men det vil vi ikke behandle her. Vores betragtninger bygger på gennemsnittet af dyrkede sorter.

Men hvornår kommer vi så ned på de 23 SU? Som det fremgår af tabel 1 er det forskelligt fra år til år. Og det er forskelligt fra område til område. I gennemsnit kommer vi ned på 23 SU på Vest- og Midt-Lolland 5 dage tidligere end på MidtSjælland, hvilket

Tabel 1. Såtid i praksis og SU samt hvornår 23 SU

År	Såtidspunkt Gns DK	SU ØLFMSSj 7 dage før gns såning	Dato for 23 SU	
			VMLol	MSj
2015	28-mar	28	26-mar	02-apr
2014	22-mar	23	11-mar	21-mar
2013	19-apr	12	29-mar	02-apr
2012	26-mar	27	26-mar	01-apr
2011	03-apr	17	20-mar	21-mar
2010	13-apr	19	28-mar	04-apr
2009	08-apr	14	18-mar	24-mar
2008	17-apr	13	26-mar	31-mar
2007	01-apr	16	13-mar	19-mar
2006	21-apr	11	25-mar	02-apr
2005	04-apr	23	26-mar	30-mar
2004	02-apr	20	19-mar	25-mar
2003	26-mar	25	20-mar	27-mar
2002	30-mar	22	22-mar	23-mar

VMLol: Vest og midt Lolland

MSj: MidtSjælland

ØLFMSSj: ØstLolland, Falster, Møn og SydSjælland

Grimme roeoptagere

- teknik som passer til DIG...

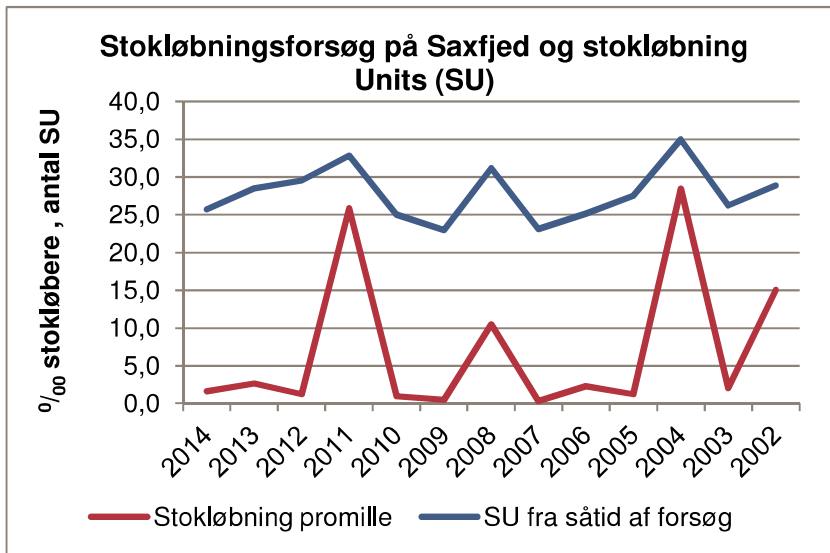

Markus Pratelli
Rådgivning & salg
0046- 72 858 25 67
mp@grimme.dk

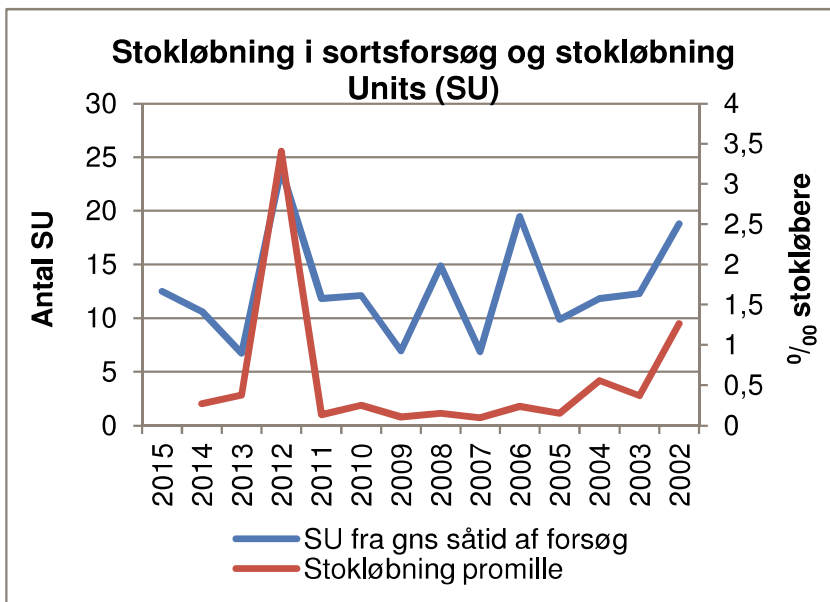

Tlf. 8665 8499
grimme@grimme.dk • www.grimme.dk

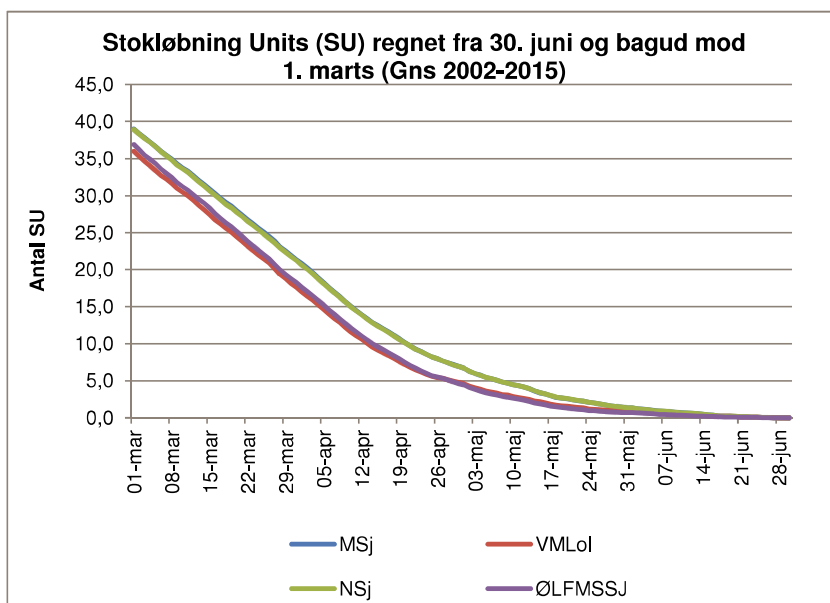
Nyt fra mark og forsøg:

Figur 1

Figur 2

Figur 3

betyder at man "risikofrit" kan så 5 dage tidligere på Vest- og Midt-Lolland end på Midt-Sjælland. Området Øst-Lolland, Falster, Møn og Sydsjælland er en dag bagefter Vest- og midt-Lolland.

Hvad der også er vigtigt, er, at vi i gennemsnit på Vest- og Midt-Lolland kommer ned på 23 SU ca. 14 dage før den gennemsnitlige sådato i perioden 2002 – 2015, hvilket betyder, at vi her i gennemsnit har sået under forholdsvis trygge betingelser i hele perioden, altså ikke for tidligt i forhold til den årlige udvikling i temperaturen. Undtagelserne er netop 2012 og 2015. I de to år er vi på grænsen og for de første såninger over. Der er således enkelte år, hvor vi overskrider grænsen ved de første meget tidlige såninger. I tabel 1 er SU angivet for 7 dage før årets gennemsnitlige sådato. Ved de 7 dage før den gennemsnitlige sådato overskrides 23 SU i 3 år ud af 14, årene 2015, 2012 og 2003, og her er der en risiko for stokløbning. 7 dage før den gennemsnitlige sådato forventer vi, at hovedsåningen normalt begynder.

Der er flere andre forhold, der burde tages med i betragtningerne. Dels er der, som nævnt, forskelle i sorterne, dels er der store lokale forskelle, der ikke dækkes af klimaparametrene. Og endeligt er de 23 SU nok ikke en magisk værdi, kun vores aktuelt mest kvalificerede bud på et grænseniveau, der betyder, at der på den ene side er en grænse for tidligheden af en sådato, men at vi, bortset fra 2003, 2012 og 2015 gennemgående og endnu har været på den sikre side med såtidspunktet, det vil sige såning når jorden er tjenlig. ■

MSj: MidtSjælland, NSj: NordSjælland, VMLol: Vest og Midt-Lolland ØLFMSSJ: Øst-Lolland, Falster, Møn og Sydsjælland